

Erik Lindgren

Om posten vid järnvägen Sävsjö- Målilla station

Innehåll

Förord	1	Flugeby	13
Inledning	3	Holsbybrunn	14
Hultagård	5	Alseda	16
Lannaskedebrunn	6	Ädelfors	16
Landsbro	7	Tälläng	17
Myresjö	10	Kvillsfors	18
Smålands Hällinge		Järnforsen	18
(Hellinge)	11	Gårdveda	19
Vetlanda	12	Målilla station	20

Copyright: Erik Lindgren

Posthistorisk skrift 373

Nr 4390.

Hvetlanda-Säfsjö Jernväg.

TIDTABELL från och med den 1 Juni 1886.

Handskrift för best.

*1677
1887*

Kilometer	Biljetter från Sävsjö till Målilla	Dagligen Prenumer. Biljetter, dag Prenumer. No 1 No 3 No 5			Kilometer	Biljetter från Målilla till Sävsjö	Dagligen Prenumer. Biljetter, dag Prenumer. No 2 No 4 No 6			
		Uppskall.	Uppskall.	Uppskall.			Uppskall.	Uppskall.	Uppskall.	
6 0,50	0,25	0,75	0,40	7 18						
10 0,70	0,40	1,05	0,60	11 21						
14 1,00	0,60	1,50	0,85	15 24						
17 1,30	0,70	1,80	1,05	19 28						
21 1,50	0,95	2,25	1,30	20 31						
20 2,10	1,30	3,15	1,80	21 34						

Vid Sävsjö stanna barnagen endast på given signal för passagerers på- och afstignande.

Direkta biljetter säljas från Hvetlanda till Stockholms Central, Göteborg, Malmö, Jönköping, Malmö och Alfveta.

Tur- och returbiljetter gäller endast för den dag, den är köpt, samt när Sjö eller heligdag medräknas. I hvilka fall den gäller till näst påföljande söndag.

Tiden från och med kl. 8 förmiddagen till och med kl. 5 på förmiddagen angives genom undertryckta minuter.

Styrelsen.

Nr 766.

Jernvägsposter:

14, II.

Säfsjö—Hvetlanda.

(S. D.)

(Från den 1 augusti 1885.)

Plk. N:r 1.		
7,30	Säfsjö	8,45
8,0	Hultagård	8,17
8,14	Lannaskede brunn	8,3
8,29	Lannaskede	7,50
8,14	Myresjö	7,33
8,57	Hellinge	7,20
9,15	Hvetlanda	7,0

N:r 4.
Plk.

Jernvägspostbefordran:

Från och med den 1 dennes började postfördring å den nyöppnade bandelen Säfsjö—Hvetlanda och befordras från samma tid post i s. k. postiljonskupé med ett tåg om dagen, i hvardera riktningen.

Poststationer.

Hellinge, Hultagårds, Lannaskede, Lannaskede brunns och Myresjö poststationer, tillhörande första klassens lägre afdelning, skola lyda under postinspektionen i Södra jernvägspostdistriktet och direkt utvexla post med postkupéexpeditionerna n:r II, X och LXII samt postkontoren i Hvetlanda och Säfsjö.

Hofmantorps poststation tillhör från och med den 1 innevarande augusti månad första klassens högre afdelning.

Postföring:

Indragen:

Med nästförlidne juli månads utgång indrogs postföringen en gång dagligen, fram och åter, å linien Säfsjö—Hvetlanda.

Utsträckt:

Den särskilda postförbindelsen en gång i veckan från Skirö öfver Alshedu till Hvetlanda och åter utsträcket från och med denna månads början till två gånger i veckan, fram och åter.

Utgifvet den 3 augusti 1885.

Förord

Med detta lilla häfte berättar jag något om posten utmed en järnväg, vars första del kom till under en period då järnvägsbyggandet hade fått god fart även i Småland. Det är av posttekniska skäl som jag avgränsar järnvägen enligt rubriken. Postbefordran skedde särskilt under banans sista period i fack och brevlådor och de befordrade breven och paketen sändes i påsar som gjordes i ordning av postkupéer som kom med andra järnvägslinjer till Sävsjö, Vetlanda eller Målilla.

Företaget Vetlanda-Sävsjö järnväg fick koncession i juli 1882 för en 30 km lång bana mellan Vetlanda och Sävsjö, som kunde öppnas för allmän trafik den 30 augusti 1885. För den fortsatta sträckningen österut fick Vetlanda-Målilla Järnväg koncession på en 51 km lång bana mellan Vetlanda och Målilla i oktober 1902. Denna kunde öppnas för allmän trafik den 21 juni 1906.

De båda nämnda bolagen uppgick 1915 i Vetlanda Järnvägar, förstatligat med 1946 års ingång. Nedläggning av persontrafiken genomfördes på hela sträckan Sävsjö-Målilla den 1 september 1961. Posten utnyttjade järnvägen i stor omfattning.

Jag försöker i detta häfte liksom i andra skrifter ge exempel på händelser av varierande slag som belyser problem i relationerna mellan Posten och samhället, Posten och järnvägen eller mellan Posten och dess anställda. När jag lyckats få fram namn på poststationernas föreståndare och uppgifter om vid vilka tidsperioder de arbetat, har jag förmedlat dessa uppgifter. På grund av svårtolkade handstilar kan något namn vara felstavat.

Flera postorter har före eller efter järnvägsepoken haft lantpoststationer. Under den tid de varit förenade med järnväg lämnas namn på dem som formellt hade ansvaret för postservice, även om själva sysslan kanske i flertalet fall överläts på annan i järnvägens tjänst. Järnvägens postbiträden är oftast anonyma för postverket, såsom anställda av järnvägen och inte antecknade i postens personalkort.

Vissa uppgifter har jag hämtat ur Svenska Järnvägsklubbens "Järnvägsdata" (ISBN 91-85098-71-X). I citat har jag moderniserat stavningen men inte gjort några ingrepp i texten. Även orternas namn återges i modern stavning.

Jernvägsposter:

14, II.

Säfsjö—Hvetlanda.

(S. D.)

(Från den 1 september 1885.)

Plk. N:r 1.	Brl. N:r 3.		Denna spalt läses nedifrån och uppåt.	
7,30	4,40	<i>Säfsjö</i>	11,40	8,45
8,0	5,13	<i>Hultagård</i>	11,12	8,17
8,14	5,29	<i>Lannaskede brunn</i>	10,56	8,3
8,29	5,49	<i>Lannaskede</i>	10,41	7,50
8,44	6,6	<i>Myresjö</i>	10,19	7,33
8,57	6,22	<i>Hellinge</i>	10,3	7,20
9,15	6,40	<i>Hvetlanda</i>	9,40	7,0
			N:r 2. Brl.	N:r 4. Plk.

Från den 1 augusti 1885 förenades järnvägsstationerna vid linjen Sävsjö-Vetlanda med post. Det fanns då godstrafik. När linjen öppnades för allmän trafik en månad senare, tillämpades denna tidtabell för posttågen, en postlionskupé och en brevlåda i vardera riktningen.

Hultagård

1885-08-01—1961-08-31

I det på sid 3 omnämnda brevet från Fredrik Lothigius skrev han bland annat följande: "*Hulta ligger mitt emellan Sävsjö och Lannaskede och torde bliva mycket lämplig som poststation, helst Hulta och Wallsjö hergårdar ligga helt nära och nya häradsvägar även från Skepperstads socken komma att dit inledas*".

Om det var detta påpekande eller om det var andra faktorer som bidrog till att poststyrelsen gick med på att öppna en poststation vid järnvägsstationen i Hulta måste jag låta vara osagt. Det är emellertid intressant i sammanhanget, att den förenade post- och järnvägsstationen med namnet Hultagård öppnades (inom Sävsjö stad) redan med augusti månads ingång 1885 en hel månad innan järnvägen öppnades för **allmän** trafik. Godstrafik hade förekommit länge utmed linjen - den påbörjades redan den 28 november 1884.

Edward Svensson fick ta ansvar för posten vid järnvägsstationen i Hultagård. Han hade inledningsvis ett årsarvode på 120 kr för själva postsysslan. Han lyckades få det höjt till 240 kr med 1887 års ingång. Johan August Ström tog över i det nya seklets första år och blev kvar till april 1922, då han avgick, 67 år gammal.

Anders Oscar Tapper var näste föreståndare. Han flyttade till Tälläng i maj 1927, varvid Martin Vendel tog över. Denne kom från Tälläng, där han hade tjänstgjort sedan 1918, och flyttade till Järnforsen i oktober 1933. I Järnforsen var post och järnväg då inte förenade (s k proforma-skilsmässa förelåg se sid 14-15).

I oktober 1933 blev Britta Ekvall föreståndare för järnvägspoststationen i Hultagård, följd i maj 1949 av Anna Kristina Björk. Hon var föreståndare under de tolv år, som poststationen ännu fanns kvar. Den drogs in med augusti månads utgång 1961, d v s i anslutning till nedläggning av persontrafiken på hela sträckan Sävsjö - Målilla.

Lannaskedebrunn

1885-08-01–1957-06-30

Även järnvägsstationen i Lannaskedebrunn förenades med postgöromål en månad innan järnvägen öppnades för allmän trafik. I relativ närhet av järnvägsstationen låg Lannaskede kyrka. Vid Broby gästgivaregård låg den mer än elva år tidigare inrättade lantpoststationen med namnet Lannaskede.

Till föreståndare för den nya poststationen antogs järnvägens stationsmästare Johannes Edward Björklund med 240 kr i årsarvode för själva postsysslan. Detta höjdes från 1896 års ingång till 300 och till 360 kronor efter genomförd allmän reglering av arvodena. Poststationen lydde de första 13 åren under postkontoret i Vetlanda men överflyttades till Sävsjö postområde den 1 maj 1898.

Några år efter namnändringen till Landsbro förelåg en framställning om att namnet **Lannaskedebrunn** skulle få förkortas till enbart Lannaskede. Därom skrev komministern i Myresjö och Lannaskede ett brev till poststyrelsen den 21 oktober 1898. Han nämnde bland annat, att han och flera med honom "skulle finna det särdeles önskvärt, om namnet på stationen i fråga kunde förkortas till Lannaskede. Säkerligen skulle även posttjänstemännen härstädes med lättnad se en sådan förändring. Namnet Lannaskede är utom församlingen så förknippat med dess hälsobrunn, att det behöver inte särskilt framhållas, som det genom poststationens namn nu kommit att göra. Då det är på tal att begiva sig till hälsobrunnar om sommaren, säger man i regel icke att 'vi skola resa till Lannaskede brunn' utan 'vi skola resa till Lannaskede'".

Poststyrelsen lät inte ens remissbehandla framställningen utan försåg den med följande anteckning: "1898 den 25 okt. anm i K Gps, som därvid fann förevarande framställning ej böra till vidare åtgärd föranleda".

Stationsmästaren Johannes Edward Björklund efterträddes som poststationsföreståndare i Lannaskedebrunn på nyåret 1919 av Sven Jullius Melker Svensson. När denna avgick i maj 1927, blev Helga Carlsson ansvarig för postgåromålen. Nästa byte ägde rum 1953, då Lilly Maria Alexandersson tog över. Hennes tjänstgöringstid vid Lannaskedebrunn blev kort. Den 30 juni 1957 drogs poststationen in.

Landsbro

Namn Lannaskede 1874-01-01–1895-05-31
 Namn Landsbro 1895-06-01–1971-09-30
 Namn Landsbro 1 1977-10-01–1993-10-29

Med namnet Lannaskede öppnades vid 1874 års början en poststation vid Broby gästgivaregård utmed landsvägspostföringslinjen mellan Sävsjö och Målilla. Dess föreståndare, handlanden Johannes Englund, fick drygt tio år senare finna sig i att bli uppsagd. I organisationsbeslutet inför den nya järnvägen ingick nämligen att poststationen vid gästgivaregården skulle dras in och en järnvägs-poststation öppnas i Lannaskede ca 300 meter därifrån.

Förgäves hade Johannes Englund skrivit till poststyrelsen den 14 januari 1885 och bett att få behålla poststationen vid gästgivaregården. Han erbjöd sig till och med att svara för transporter till och från järnvägen utan kostnad för postverket.

Med Englunds brev följde en petition från berörda postkunder. Däri framhölls bl a, att "*Broby gästgivaregård är den mest centralt belägna platsen för poststationen och i främsta rummet står under dess tillmötesgående föreståndare öppen för trafikanter hela dygnet igenom, snart sagt, vilket ingalunda skulle bliva fallet, om poststationsföreståndarebefattningen kommer att förenas med stationsinspektorsplatsen vid järnvägen härstädes*".

Eftersom det inte kom något svar på petitionen, gjordes en påminnelse den 6 juni 1885. Detta ledde inte till någon åtgärd från poststyrelsens sida. Den 1 augusti 1885 flyttades poststationen sålunda till järnvägsstationen, där stationsförmannen August Björklund blev ansvarig för posten. Han fick vara med om ändring av poststationens namn från Lannaskede till Landsbro den 1 juni 1895. Det hade visat sig att förväxling av post skedde trots suffixet brunn på den västliga stationen.

Edward Svensson övertog den 1 september 1900 befattningen som post- och järnvägschef i Landsbro. Han följdes i oktober 1918 av Einar Ahlstedt, som hade varit föreståndare för poststationen i Tälläng sedan 1913.

Under Ahlstedts tid som föreståndare genomfördes en pro forma-skilsmässa mellan järnväg och post den 1 juli 1931. Det innebar i praktiken endast den skillnaden att han fick ett eget kontrakt med postverket. Han fick uppleva återförening den 1 april 1943, varefter hans ersättning för postarbetet åter bakades in i lönen från järnvägsföretaget. Centralt gjordes en avräkning.

I november 1948 blev Roland Holmquist föreståndare för järnvägspoststationen i Landsbro under en femårsåperiod, varefter Gustaf Liljeberg hade ansvaret för posten 1953-1954. På nytt skildes post och järnväg åt den 15 december 1954. Nu var det fråga om en reell skilsmässa och Ingrid Malmberg blev postansvarig utan järnvägsgöromål. Hon fick posttiteln "stationsmästare" i och med att poststationen statushöjdes till postexpedition den 1 oktober 1957.

Den 1 oktober 1971 fick postexpeditionen tillägssiffran 1, samtidigt som poststationen i Myresjö namnändrades till Landsbro 2. Ulla Geijnevall övertog följande år chefskapet för posten Landsbro 1 efter Ingrid Malmberg. Betjäningsunderlaget är närmare 1400 hus-håll, inklusive dem i Myresjö.

Ej genomförda förslag till namnändring

Brodal, Trishult och Rosenholm

Önskemål om att ändra namnet Lannaskede genomfördes på sitt sätt den 1 juni 1895, som nämnt i föregående avsnitt. Året dessförinnan föreslog styrelsen för Vetlanda-Sävsjö Järnväg, att järnvägsstationen i Lannaskede skulle heta Brodal.

Ärendet kom på remiss till postmästaren i Vetlanda, som intygade "att nästan dagligen genom namnförväxling mellan de båda poststationerna Lannaskede och Lannaskedebrunn försändelser till desamma bliva försenade".

Han ansåg emellertid det föreslagna namnet Brodal vara mindre lämpligt, eftersom det fanns en poststation med namnet Brodalen i Bohuslän. Poststationsföreståndaren i Lannaskedebrunn intygade, att efter Vetlanda-Sävsjö Järnvägs då nära tioåriga tillvaro fortsatte felsändningarna i "lika stort omfång". I Lannaskede var poststationsföreståndaren emot ändringsförslaget, "men om en namnförändring i alla fall torde anses behövlig, så vågar jag föreslå att stationen måtte få heta Landsbro, och således uppkallas efter både socknen och byn - Lannaskede Broby".

Frågan hade varit på tal långt tidigare, men kommungubbarna ville inte veta av någon ändring av namnet Lannaskede. Redan på kommunalstämman i sockenstugan den 15 december 1900 förklarades "att Lannasakede kommuns medlemmar icke hade någon olägenhet av ifrågavarande namnlighet och skäligen framhålles om icke, då nämnde brunnsbolag har olägenhet av namnförväxlingen, namnet å Lannaskedebrunns station snarare borde ändras".

Detta uttalande åberopade major C H Nordenskjöld i ett brev till poststyrelsen nära fyra år efter att stämman hade hållits. Han anförde tämligen starka argument mot namnändring: "Att nu företaga en sådan för hölsobrunns bekvämlighet, vars verksamhet endast varar några månader av året och vars framtida bestånd dessutom är ganska obestämt, synes ej vara nödvändigt. Liknande fall finns på andra ställen, såsom vid Ramlösa och Ramlösa brunn, Motala och Motala verkstad, utan att detta givit anledning till förändring. Dessutom synes det som, därest Brunnsbolaget anser förändring för dem fördelaktigt, de då i främsta rummet borde söka förändra namnet å dess närmaste station, Lannaskedebrunn".

Men major Nordenskjöld skrev förgäves. Ett par andra namnförslag kom fram och när järnvägsbolagets slutyttrande skrevs under i september 1894, framhölls att järnvägen inte hade något att anmärka mot något av de föreslagna namnen Landsbro, Trishult eller Rosenholm, "men i fall ett förord bör givas, lämnas detta åt namnet Landsbro".

Landsbro järnvägsstation omkring sekelskiftet.

1885-08-01–1993-10-29
Namn Landsbro 2 från 1971-10-01

Myresjö

En månad före den formella tågstarten öppnades den 1 augusti 1885 en järnvägspoststation i Myresjö. Järnvägsbolagets ordförande Fredrik Lothigius hade i sitt tidigare nämnda brev till poststyrelsen i oktober 1884 pläderat för en poststation i Myresjö med följande rader:

"Myresjö torde efter järnvägens öppnande för allmän trafik utan tvivel bliva en viktig plats för postförsändelser, emedan flera vägar där sammanstöta och trakten omkring omfattar flera hergårdar och större byar".

Carl Lorentz Nilsson blev den förste järnvägs- och postchefen i Myresjö (1885-1900). Efter honom ansvarade följande järnvägsanställda för posten: Ernst Krantz (1900-1918), Karl Hjalmar Källström (1918-1943), David Rickard Gårdheim (1943-1959), Oskar Bertil Valdemar Hermansson (1959-1960) och Sven Erik Lennart Hjortsberg (1960-1970).

Poststationen skildes från järnvägen den 1 oktober 1970 och namnet ändrades den 1 oktober 1971 till **Landsbro 2**. S J:s postbiträde Irene Enqvist övertog poststationen, när den skildes från järnvägen 1970, och fick från den 1 juli 1973 posttiteln stationsmästare på grund av att poststationen statushöjdes till postexpedition.

Fyra år senare blev den adekvata termen "lokalpostkontor" och med 1986 års ingång kort och gott "postkontor". Med 1981 års ingång övertog Rose-Marie Oskarsson befattningen.

I ett svikande kundunderlag, särskilt vad gäller kassaärenden, kunde Posten AB inte fortsätta att bedriva verksamheten. Det gick inte ens att lämna postkontoret på entreprenad, utan det drogs in med oktober månads utgång 1993.

1885-08-01–1954-09-30
Namn Hellinge 1885-08-01–1906-12-31

Smålands Hellinge

I cirkulärutdraget på nästa sida anges indragning av poststationen med namnet Näsby i anslutning till att järnvägspoststationerna inrättas. Detta namn gavs åt en poststation vid 1874 års ingång i samband med att kronobrevbäringsreformen genomfördes i Småland. Dess föreståndare blev då kronofogden och riddaren C G Nehrman. Han undertecknade den 10 februari 1885 med två närvarande vittnen en handling, vilken postmästaren i Sävsjö hade formulerat med följande text:

"Att det emellan Kungl. Generalpoststyrelsen och undertecknad den 22 december 1873 avslutade kontrakt om bestridandet av befattningen som föreståndare i Näsby denna dag blivit av bemålde Kungl. Styrelse uppsagt till upphörande samtidigt med postbefordrings vidtagande å järnvägslinjen Sävesjö-Vetlanda, erkännes härmed".

Det hörde snart sagt till rutinen, att poststationer, som låg i närheten av en framväxande järnvägslinje, drogs in. I detta fall flyttades poststationen omkring 300 meter till järnvägsstationen med namnet Hellinge, vilket också blev poststationens namn. Där blev stationsföreståndaren Nils Johan Aron Andersson ansvarig för postservice. När han avled den 13 december 1900, efterträddes han efter en tids vakans den 1 mars 1901 av Nils Johan Hansson.

Denne fick vara med om att prefixet *Smålands* tillfördes stationsnamnet med 1907 års ingång. Bakom den ändringen låg ett initiativ av postinspektör Hugo Winroth i Malmö den 29 september 1906. Då skrev han bl a följande till poststyrelsen:

"Upprepade gånger har det inträffat, att till Hellinge poststation, belägen vid Sävsjö-Vetlanda järnväg, adresserade postförsändelser felsänts till Hvellinge poststation, belägen vid Malmö - Trelleborgs järnväg, liksom ock tvärtom, beorende på den namnlighet, som är rådande mellan dessa orter".

Vid remissbehandlingen fann postinspektör Adolf Malmgren i östra postdistriktet det lämpligt att namnändra poststationen på "vår" järnväg till Smålands Hellinge. Sedan järnvägsbolaget meddelat, att det inte hade något emot en sådan åtgärd, beslöt poststyrelsen att den skulle genomföras från 1907 års ingång.

Stationsföreståndaren Nils Johan Hansson slutade sin tjänst i Smålands Hällinge 1922. Han efterträddes under den följande tvåårsperioden av Ernst Edvard Georg Persson. Därefter ansvarade följande järnvägsanställda för posten till poststationens indragning med september månads utgång 1954: J A Ström (1924-1925), Gustaf Albert Carlsson (1925-1926), John Emil Julius Eriksson (1926-1936) och Helga Adelia Eriksson (1936-1954).

59.

Kungörelse,

angående öppnande af åtskilliga poststationer samt indragning af poststationen i Näsby.

Den 1 nästinstundande augusti öppnas poststation vid de å järnvägs-linien Hvetlanda—Säfsjö belägna stationerna *Hellinge, Myresjö, Lannaskede brunn* och *Hultagård*.

Deremot indrages med innevarande månads utgång den inom Jönköpings län belägna poststationen i *Näsby*. Stockholm den 31 juli 1885.

Kongl. Generalpoststyrelsen.

Utgifvet den 31 juli 1885.

Vetlanda

Förvaltningspostkontor

Förvaltningspostkontoren hade med något enda undantag inte någon tjänst förenad med järnvägsgöromål. För uppgifter om postkontoret i Vetlanda hänvisas till sid 123 i boken "*Posten i Njudung*" (ISBN 91-970657-9-1).

Flugeby

1909-07-01—1958-10-31

Som framgår av inledningen kunde järnvägens fortsättning, d v s sträckan mellan Vetlanda och Målilla öppnas för allmän trafik den 21 juni 1906. Men det var inte givet att det blev några järnvägspoststationer längs hela banan. I Flugeby byggdes en hållplats som inte kunde hysa en poststation.

På grund av svårigheter att inrätta en önskad lantbrevbäring för att bli betjäna de kunder som bodde i området kring Flugeby kontaktade postinspektionen styrelsen för Vetlanda-Målilla järnväg. Från dess trafikchef kom beskedet att man kunde göra sådana förbättringar av hållplatsstugan i Flugeby, att en förenad poststation skulle kunna inrättas där.

Postinspektionen låg i stratgroparna. Dagen efter beskedet från trafikchefen "*att den öppna verandan blivit inklädd och apterad till väntrum för allmänheten, som således är avstängd från expeditionssrummet*" redovisade postinspektionen ärendet till poststyrelsen. Där framhölls att den minsta möjliga kostnaden för postverket för lösning av frågan om betjäning av berörda postkunder vore att inrätta en poststation i Flugeby. Poststyrelsen beslöt på grund därav att en förenad post- och järnvägsstation skulle öppnas den 1 juli 1909 i Flugeby.

Axel Emil Nilsson blev föreståndare, efterträdd den 1 november 1911 av banvakten Carl Johan Bruse. Det blev bara tre ordinarie föreståndare för poststationen, innan den skattade åt förgångelsen genom att en effektiv bilåkande lantbrevbäring kunde ersätta den till fördel för kunderna. Elsa Anna Viktoria Bruse blev den tredje och sista föreståndaren. Hon tillträdde den 1 juli 1933 och fick 60 år gammal uppleva poststationens indragning den 31 oktober 1958.

1906-06-22-

Holsbybrunn

Dagen efter att sträckan Vetlanda-Målilla hade öppnats för allmän trafik den 21 juni 1906 genomfördes också den länge planerade omorganisationen av postanordningarna. Till detta hörde inrättande av poststationer i de flesta stationshusen, däribland i Holsbybrunn. Stationsförmannen Arthur Hansson blev ansvarig för postgöromålen.

Han följdes i juli 1913 av Sven Valfrid Björklund. Denne fick uppleva den 1 juli 1931, att poststationen skildes pro forma från järnvägen. Det innebar inte någon synlig förändring för postkunderna. För han egen del var det bara fråga om sättet på vilket han fick sin ersättning för den del av arbetet som omfattade postsysslan. Tidigare hade han fått postarvodet tillsammans med sin övriga lön från järnvägen. Nu anställdes han enligt särskilt avtal med postverket och fick två separata avlöningar från de båda arbetsgivarna.

När Björklund slutade den 1 april 1943, blev det också slut på proforma-skilsmässan. Detta framgår av reproduktionen på vidstående sida av brevet den 21 november 1942 från AB Vetlanda Järnvägar till postdirektionen i Linköping.

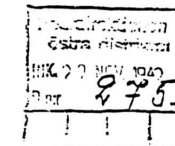
Bror Albin Elias Hertz blev ordinarie föreståndare efter en kort vakansperiod. I april 1947 tillträdde Viktor Emil Nord, följd i augusti 1956 av Gunnar Henrik Pettersson. Efter nedläggning av tågtrafiken den 1 september 1961 fanns poststationen kvar i järnvägsstationen enligt ett separatavtal med järnvägsföretaget. Den flyttades därifrån den 1 maj 1967 och höjdes den 1 juli 1970 till postexpedition.

Majron Svärd, som hade vikarierat som poststationsföreståndare sedan 1968, antogs till chef för postexpeditionen med posttiteln stationsmästare. Med ny terminologi i anslutning till en för hela landet generell omorganisation blev denna ett "lokalpostkontor" med juli månads ingång 1977. Förleden "lokal" föll bort med 1986 års ingång, då alla postanstalter med kundbetjäning började kallas postkontor, oavsett storleken.

De drygt 700 hushåll som utgjorde betjäningunderlaget för posten i Holsbybrunn räckte inte till för att göra postkontoret lönsamt. Det lämnades på entreprenad och blev därmed "post-i-butik" i Holsby Servicebutik AB.

AKTIEBOLAGET
VETLANDA JÄRNVÄGAR

YE/W

Till

Postdirektionen i Östra distriktet,

Linköping.

Sedan postdirektionen uppsagt de med poststationsföreståndarna i Landsbro, Holsbybrunn, Kvillsfors, Järnforsen och Gårdveda avslutade personliga avtalen om dessa poststationers skötsel, få vi härmed meddela, att järnvägsförvaltningen önskar fr.o.m. den 1 april 1943 övertaga skötseln av postgöromålen vid nämnda stationer enl. mellan Kungl. Generalpoststyrelsen och förvaltningen träffade avtal.

Någon förändring med avseende å poststationsföreståndarna kommer ej att ske.

Eksjö den 21 november 1942.

AKTIEBOLAGET
VETLANDA JÄRNVÄGAR

Alseda

1874-01-01--1966-08-31

När järnvägen byggdes, fanns det sedan 1874 års ingång en lantpoststation i Alseda. Dess första föreståndare Selma Thelander hade efterträtt av Albert Wilhelm Hedin. Denne blev uppsagd i laga ordning före tågstarten och den 22 juni 1906 flyttades poststationen till järnvägsstationen.

Hedin lyckades få anställning vid järnvägen, något som var uppgjort före tågstart. Han tyckte inte om den formella uppsägningen från postverket och skrev den 17 maj 1906 till postinspektionen, att han inte ansåg "skäl föreligga förklara mig villig frånträda befattningen som poststationsföreståndare härstädes".

Detta var en formsak och han fick liksom de andra järnvägsstationernas föreståndare finna sig i att fortsättningsvis få arvudet för postarbetet inbakad i den lön som betalades ut av järnvägsbolaget.

Vid 68 års ålder avgick Hedin den 1 juli 1933 och efterträddes av Märta Linnéa Hedin, som senare fick tillnamnet Nyberg. När hon pensionerades den 1 september 1961, blev platsvakten Inga Cederblad föreståndare. Hon fick fem år senare uppleva poststationens indragning. Samtliga hushåll anslöts till en lantbrevbäringslinje från Holsbybrunn.

Personal från postkontoret i Vetlanda mötte upp i Alseda på poststationens sista dag tillsammans med stationschefen i Vetlanda Lennart Ternström vid en liten sammankomst, där kyrkoherde Arne Hultstrand företrädde postkunderna och uppvaktade den avgående föreståndaren med blommor och en penninggåva.

1906-06-22-1961-08-31
Postombud t o m 1964-07-31

Ädelfors

Dagen efter tågstart öppnades den 22 juni 1906 en poststation i Ädelfors' järnvägsstation. Dess föreståndare Axel Olsson fick då ansvar för postservice på samma villkor som kollegerna och fick bland annat uppleva en kortare period med proforma-skilsmässa mellan post och järnväg den 1 juli 1931 - 31 juli 1933.

I augusti 1933 efterträddes Kjellin av Gustaf Reinhold Johansson. Han flyttade redan i februari 1937 till Järnforsen och Anders Oscar Tapper tog över. Han hade tidigare varit föreståndare vid poststationerna i Hultagård (1922-1927) och Tälläng (1927-1937). Efter hans avgång blev Margit Ingeborg Elise Tapper föreståndare den 1 februari 1943, senare gift Cederblad. Hon förflyttades till Alseda, när poststationen i Ädelfors drogs in med augusti månads utgång 1961.

Under en övergångstid fram till och med juli 1964 fanns ett inlämningsställe (postombud) kvar i Ädelfors med handlanden Bo Kjellström som ansvarig. Det var en strategisk anordning för att underlätta betjäningen för kunder vid lantbrevbäringslinjen Alseda - Ädelfors intill dess de vant sig vid lantbrevbäringsmöjligheter.

1906-10-01--1961-08-31

Tälläng

Den 1 oktober 1906 inrättades en järnvägspoststation i Tälläng drygt tre månader efter tågstarten. Sven Walfrid Björklund utsågs till föreståndare och följdes i augusti 1913 av Einar Alstedt.

Det blev åter skifte i oktober 1918, då Martin Wendel tillträdde. När denne flyttade till Hultagård i maj 1927, följdes han av Anders Oscar Tapper, som hade varit föreståndare i Hultagård sedan 1922. Edith Viola Sofia Dahl tog över i februari 1937 och i oktober 1941 följdes hon av Anna Cicilia Johansson.

Ytterligare två platsvakter ansvarade för posten, Maj-Britt Lilly Lundgren (1951-1952) och Rut Magda Maria Lindqvist (1952-1961) innan poststationen drogs in vid nedläggning av trafiken på järnvägen med augusti månads utgång 1961.

Kungörelse,

angående dels indragning, dels öppnandet af postanstalter, m. m.

Den 1 nästinstundande oktober öppnas dels *postkontor*
i *Hultsfred* inom Kalmar län,
i *Insjön* inom Kopparbergs län och
i *Morjärv* inom Norrbottens län,
dels *poststation*
i *Fogdö* inom Södermanlands län,
vid den å järnvägslinjen Hvetlanda—Målilla belägna trafikstationen
Tälläng inom Jönköpings län,
i *Målilla kyrkby* inom Kalmar län,
i *Garda* inom Gotlands län,
i *Särestad* inom Skaraborgs län,
i *Granliden* och i *Ostvik* inom Vesterbottens län samt
i *Råneå* inom Norrbottens län,
dels ock *brefsamlingsställe* (poststation af tredje klassen)
i Stockholms stad, med benämning *Stockholm 20*, i huset med adress-
nummer 86 vid Götgatan.

Kvillsfors

1906-02-22--

Per Hjalmar Anselm Leander blev den förste föreståndaren för järnvägspoststationen i Kvillsfors som öppnades den 22 juni 1906, dagen efter att banan hade öppnats för allmän trafik. Liksom kollegerna utmed banan fick han uppleva en proforma skilsmässa under en period efter den 1 juli 1931. Om innebörden av detta berättas bl a i avsnittet om Holsbybrunn på sid 14-15.

Efter Leanders avgång i juni 1936 uppehölls poststationsföreståndarebefattningen på vakans av stationskarlen Bror Albert Elias Hertz tills nästa ordinarie föreståndare Karl Wilhelm Vallentin Ström tog över i februari 1937. Han lämnade i januari 1948 över till kontoristen Åke Terning intill dess stationsföreståndaren Fritz August Wester tog över ansvaret i september samma år.

I november 1950 blev Jonas Erik Hilding Wahlström föreståndare och i augusti 1955 Gustaf Adolf Lundgren. Dennes efterföljare i september 1960 Sigfrid Söderlund fick uppleva att tågtrafiken upphörde ett år efter hans tillträde.

Poststationen byttes ut mot en postexpedition den 1 juni 1976 och kallades med ny terminologi lokalpostkontor från juli 1967. Sigfrid Söderlund blev kvar i järnvägens tjänst och flyttade till Nässjö. Ingrid Adén tog över postkontoret år 1976 med ett betjäningsunderlag på knappt 500 hushåll inklusive dem på lantbrevbäringen Kvillsfors-Österökna. Det var ett alldeles för litet underlag för att vara bärkraftigt när det blev nedgång i rörelsen för AB Posten, särskilt på betalningssidan. Postkontoret lämnades därför ut på entreprenad och blev en bland många "post-ibutik".

Namn Järeda 1874-01-01-1906-02-21
Namn Järnforsen 1906-02-22-

Järnforsen

På vår tänkta färd mot öster har vi nu passerat gränsen mellan Kronobergs och Kalmar län. Inte så långt från den lantpoststation, som med namnet Järeda hade öppnats vid 1874 års ingång, byggdes järnvägsstationen Järnforsen. Där öppnades den 22 juni 1906 en poststation med stationsföreståndaren som postansvarig.

Detta innebar att lantpoststationens föreståndare, handlanden Carl Johan Steij, blev uppsagd från sin befattning med posten. Han hade haft poststationen i sin lanthandel sedan 1885 års ingång. Flera andra hade motsvarande ansvar dessförinnan, organisten A J Sjögren (1874-1880), Herman A Sjögren (1880-1882) och C A Nilsson (1883-1884).

Nu fick postens kunder vänja sig vid att gå till järnvägsstationen från den 22 februari 1906 för att utträta sina postärenden. Poststationens namn ändrades samtidigt från Järeda till Järnforsen. Järnvägspersonalen ansvarade för dess skötsel, C J A Isaksson (1906-1936), Martin Vendel (1936-1937) och G R Johansson (1937-1952). Poststationen var under perioden 1 juli 1931 - 31 mars 1943 proforma skild från järnvägen men kvar i stationshuset. Det innebar att järnvägens personal alltjämt ansvarade för postärendena, men det fanns personliga kontrakt mellan postverket och personalen. Lönen betalades direkt till vederbörande av det överordnade postkontoret i stället för att vara inbakad i lönen från järnvägsbolaget.

Den 1 december 1952 skildes post och järnväg "på riktigt". Poststationen höjdes till postexpedition och Ingrid Holmberg blev föreståndare. Hon efterträddes 1977 av Märta Andersson, som fick ta över ansvaret för service till närmare 700 hushåll.

Det underlaget var inte nog för att behålla postkontoret, som termen var från 1986 års ingång, i postens egen regi. I stället etablerades samarbete på så sätt att en "post-i-butik" inrättades i Järnaffären.

1906-06-22-1967-09-30

Gårdveda

I Gårdveda öppnades en järnvägspoststation vid tågstarten den 22 juni 1906. Stationsföreståndaren Bror Albin Svensson blev ansvarig för posthanteringen och behöll denna uppgift till och med 1945, under en period som direktanställd av postverket i vad gäller den del av arbetet som berörde postgöromål (se sid 14-15).

Han fick uppleva att Gårdveda blev en järnvägsknutpunkt, när den sydväst ifrån kommande Växjö-Åseda-Hultsfred järnväg öppnades för allmän trafik på delsträckan Virserum-Hultsfred den 5 december 1922. Den sistnämnda järnvägen kunde därigenom utnyttja "vårt järnvägsspår" på sträckan mellan Gårdveda och Målilla station.

I Gårdveda avlöstes Bror Albin Svensson vid 1946 års ingång av Karl Herman Pehrsson som ansvarig för både post och järnväg. Därefter ansvarade följande järnvägsmän för posten i Gårdveda till poststationens indragning den 30 september 1967: Sixten Axel Pettersson (1947-1948), Karl Herman Pehrsson (andra perioden 1948-1953) och Carl-Erik Bertil Almqvist (1953-1967).

1906-02-22--1967-09-30
Namn Målilla 1 1967-10-01--

Målilla station

Det fanns en järnvägsstation i Målilla sedan järnvägen Nässjö-Oskarshamn öppnades för allmän trafik på delsträckan Hulfsfred-Oskarshamn den 29 juni 1874. På denna station gavs inte någon postservice, utan sådan fick invånarna i trakten vid förvaltningspostkontoret på ett avstånd från järnvägen. Detta hade öppnats den 1 maj 1861. Om detta postkontors historia berättas i häftet "*Aspelands-post*" (posthistorisk skriftserie 134).

Dagen efter att "vår järnväg" öppnades för allmän trafik, inrättades den 22 juni 1906 en poststation i järnvägsstationen. Den fick namnet Målilla station. För säkerhets skull, d v s för att undvika felsortering, fick den ursprungliga postanstalten suffixet "kyrkby" den 1 oktober 1906 i samband med att den nedklassades från postkontor till poststation.

Stationsinspektör Per Gustaf Teurnberg fick ta ansvar för postgöromålen vid Målilla station från den 22 juni 1906. Den 1 april 1928 tog Salomon Svensson över detta ansvar under nio år. Det vilade därefter på följande järnvägsmän: Tufve Axel Alexius Tufvesson (1937-1948), Oskar Herbert Spång (1948-1954), Karl Erik Harald Sköld (1954-1959), Harry Josef Vitalis Jonsson (1959-1963) och Karl Erik Harald Sköld (åter 1963-1967).

Den 2 oktober 1967 upphörde samarbetet mellan post och järnväg vid Målilla station. Då drogs poststationen med namnet Målilla kyrkby in. Man kan också säga att de båda postanstalterna Målilla station och Målilla kyrkby slogs tillsammans till en enhet. De bildade tillsammans en postexpedition med namnet Målilla 1. Tillläggssiffran 1 berodde på att omorganisationen gjordes samtidigt med namnändring av poststationen i Rosenfors till Målilla 2.

KUNGL. GENERALPOSTSTYRELSENS

1906. CIRKULÄR. N^R XX.

—*—
26.

Kungörelse,

angående dels öppnande, dels indragning af poststationer.

Denna dag öppnas poststation *dels* vid en hvar af de å Hvetlanda—Målilla järnväg belägna trafikstationerna *Holsbybrunn, Alsheda, Ädelfors* och *Kvillsfors* inom Jönköpings län samt *Järnforsen* och *Gårdveda* inom Kalmar län, *dels*, med benämning *Målilla station*, vid den å Nässjö—Oskarshamns järnväg belägna trafikstationen Målilla inom Kalmar län.

Samtidigt indragas nuvarande poststationerna *Alsheda* inom Jönköpings län och *Järeda* inom Kalmar län. Stockholm, af Kungl. Generalpoststyrelsen, den 22 juni 1906.

Under Generalpostdirektörens frånvaro,

AXEL HUSBERG.

ERNST ÖBERG.

Föredragande.

e. f.

Gustaf Kihlmark.

Utgifvet den 22 juni 1906.

Stockholm,
K. L. Bockmans
Boktryckeri,
1906.